

**Velkomin til Íslands
Welcome to Iceland**

**Important information
for EEA & EFTA citizens
moving to Iceland**

EEA & EFTA STATES

ENSKA

IS/EN

ENGLISH

FYRSTU SKREF RÍKISBORGARA EES- OG EFTA-RÍKJA

FIRST STEPS FOR EEA AND EFTA CITIZENS

EFNISYFIRLIT

Fyrstu skref ríkisborgara EES- og EFTA-ríkja	4
Ísland í hnotskurn	6
Hátíðisdagar og frídagar	8
Lög og reglur	10
Lögleg búseta á Íslandi	12
Sjúkratryggingar	18
Vinna á Íslandi	20
Skattar	24
Greiðslur til barnafjölskyldna	26
Heilbrigðisþjónusta	30
Húsnæði	34
Þjónusta sveitarfélaga	36
Skólakerfið	38
Framhaldsnám	42

TABLE OF CONTENTS

First steps for EEA and EFTA citizens	5
Iceland in a nutshell	7
Major and general holidays	9
Laws and regulations	11
Legal residence in Iceland	13
Health insurance	19
Working in Iceland	21
Taxes	25
Payments to families with children	27
Health services	31
Housing	35
Services provided by the local authorities (municipalities)	37
The school system	39
Higher education	43

FYRSTU SKREF RÍKISBORGARA EES- OG EFTA-RÍKJA

Upplýsingarnar í þessum bæklingi eru fyrir ríkisborgara **Austurríkis, Belgíu, Danmerkur, Eistlands, Finnlands, Frakklands, Grikklands, Hollands, Írlands, Ítalíu, Kýpur, Lettlands, Liechtensteins, Litháens, Lúxemborgar, Möltu, Noregs, Portúgals, Póllands, Spánar, Slóvakíu, Slóveníu, Stóra-Bretlands, Svíþjóðar, Tékklands, Ungverjalands, Þýskalands og Sviss**. Upplýsingarnar eru einnig fyrir ríkisborgara **Rúmeníu** og **Búlgaríu** sem koma hingað til lands í *öðrum tilgangi en að stunda launaða vinnu*. Ríkisborgarar **Rúmeníu** og **Búlgaríu**, sem koma hingað til lands til að stunda launaða vinnu, þurfa dvalar- og atvinnuleyfi. Þeir njóta hins vegar að mörgu leyti sömu réttinda varðandi þjónustu og flutning réttinda á milli landa.

/ 4 /

UPPLÝSINGAR OG RÁÐGJÖF

Mikilvægt er að hafa í huga að vegna alþjóðlegra samninga, svo sem á milli Norðurlandanna og aðildarríkja að EES- og EFTA-samningunum, gilda mismunandi reglur eftir ríkisfangi. Þessi bæklingur er eingöngu ætlaður ríkisborgurum þeirra ríkja sem talin eru upp á forsiðu bæklingins. Í bæklingnum, *Fyrstu skref ríkisborgara utan EES- og EFTA-ríkjanna*, eru upplýsingar fyrir önnur þjóðerni. Bæklinginn, ásamt öllum helstu upplýsingum um íslenskt samfélag, má nálgast á vef Fjölmenningarseturs (www.mcc.is).

Hjá Fjölmenningarsetri og EURES er unnt að fá upplýsingar um flest er varðar innflytjendamál, íslenskt samfélag, íslenskukennslu, réttindi og skyldur, tülka- og þýðingþjónustur og fleira.

- **Fjölmenningarsetur** (www.mcc.is).
Símar: **450 3090** (íslenska/enska),
470 4702 (taíleska),
470 4705 (spænska),
470 4706 (litháíska),
470 4707 (rússneska),
470 4708 (pólska),
470 4709 (serbneska/króatíska)
- **Eures** (www.eures.is).
Sími: **544 7600**

Upplýsingar um erlend sendiráð og ræðisskrifstofur er að finna á vef utanríkisráðuneytisins (www.utanrikisraduneyti.is/verkefni/sendi-og-raedis-skrifstofur/islenskar/nr/41).

FIRST STEPS FOR CITIZENS OF EEA AND EFTA MEMBER STATES

The information in this pamphlet is intended for citizens of **Austria, Belgium, Denmark, Estonia, Finland, France, Greece, the Netherlands, Ireland, Italy, Cyprus, Latvia, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, Malta, Norway, Portugal, Poland, Spain, Slovakia, Slovenia, the United Kingdom, Sweden, the Czech Republic, Hungary, Germany and Switzerland**. It is also relevant for citizens of **Bulgaria** and **Romania** who come to Iceland for purposes *other than engaging in paid employment*. Citizens of **Bulgaria** and **Romania** who come to Iceland to engage in paid employment must obtain residence and work permits. However, they receive many of the same rights as other citizens regarding services and the transfer of rights between countries.

INFORMATION AND COUNSELLING

/ 5 /

It is important to keep in mind that due to international agreements, such as between the Nordic countries and member states of the EEA- and EFTA agreements, there are different rules in force depending on your citizenship. This pamphlet is only intended for citizens of the states listed on the front page. The pamphlet *First steps for citizens from non-EEA and EFTA- states* contains information for other nationalities. That pamphlet, with all important information on Icelandic society, can be found on the website of the Multicultural and information Centre (www.mcc.is).

At the Multicultural and information Centre and EURES you can obtain information regarding immigration issues, Icelandic society, Icelandic lessons, rights and obligations, interpreting and translation services and more.

- **Multicultural and information Centre** (www.mcc.is).
Tel: **450 3090** (Icelandic/English),
470 4702 (Thai),
470 4705 (Spanish),
470 4706 (Lithuanian),
470 4707 (Russian),
470 4708 (Polish),
470 4709 (Serbian/Croatian)
- **Eures** (www.eures.is).
Tel: **544 7600**

Information on foreign embassies and consulates can be found on the website of the Ministry for Foreign Affairs (www.utanrikisraduneyti.is/verkefni/send-i-og-raedisskrifstofur/islenskar/nr/41).

ÍSLAND Í HNOTSKURN

Höfuðborg: Reykjavík (www.reykjavik.is)

Opinbert tungumál: Íslenska

Tímabelti: UTC + 0 (enginn sumartími)

Þjóðarlén: .is

Landsnúmer: +354

Íbúaföldi 2011: 318.500

Þjóðsöngur: Lofsöngur

Stjórnarfar: Lýðveldi með þingbundinni stjórn

Stjórnsýsla: Ríki og sveitarfélög

/ 6 /

Ísland er meðal annars aðili að samningnum um Evrópska efnahagsvæðið (EES), Frávörslunarsamtökum Evrópu (EFTA), Atlantshafsbandalaginu (NATO), Norðurlandaráði og Schengen-samstarfinu.

Peningar

Gjaldmiðillinn er króna – ISK. Bankar skipta gjaldeyri. Flestar verslanir, fyrirtæki og leigubílar taka greiðslukort (debet og kredit). Ekki er víst að tekið sé við erlendum gjaldeyri í verslunum.

Netið

Aðgangur að Netinu er frír á mörgum kaffihúsum og víðar ef komið er með eigin tölvu. Netaðgangur er einnig ódýr eða ókeypis á upplýsingamiðstöðvum og bókasöfnum.

Saga

Ísland var hluti af danska konungsveldinu en fékk fullt sjálfstæði 17. júní 1944 þegar það varð lýðveldi. Árið 1904 fékk Ísland heimastjórn og 1918 hlaut það fullveldi. Áður en Ísland laut stjórn Danmerkur var það hluti af norska konungsveldinu.

Trú

Um 80% landsmanna tilheyra þjóðkirkjunni sem er evangelísk-lútersk.

Um leið og sótt er um lögheimili er hægt að sækja um aðild að einhverju þeirra trúfélaga sem eru skráð á Íslandi og eru talin upp á þar til gerðu umsóknareyðublaði (www.skra.is/pages/1037).

ICELAND IN A NUTSHELL

Capital: Reykjavík (www.reykjavik.is)

Official language: Icelandic

Time zone: UTC + 0 (no summer time)

National internet domain: .is

Country code: +354

Population 2011: 318,500

National anthem: Lofsöngur

Regime: Parliamentary republic

Administration: State and municipalities

171

Iceland is a party to the Agreement on the European Economic Area (EEA), the European Free Trade Association (EFTA), the North Atlantic Treaty Organisation (NATO), the Nordic Council and the Schengen scheme.

Money

The currency is the Icelandic króna – ISK. Foreign currencies can be exchanged in banks. Most shops, companies and taxis accept payment by card (debit and credit cards). One cannot rely on shops accepting foreign currencies.

Internet

Access to the internet is free of charge in many cafés and other places if you bring your own computer. Internet access is also inexpensive or free of charge in information centres and libraries.

History

Iceland was an independent country in its earliest history, from the arrival of the first settlers in the ninth century until the late thirteenth century, when it became part of the Norwegian kingdom, and later came under Danish rule. Iceland received home rule in 1904, and sovereignty under a joint monarchy with Denmark in 1918. On 17 June 1944 it became a republic.

Religion

Approximately 80% of the population belong to the National Church which is evangelical-Lutheran.

When applying for legal domicile you can apply for membership of any of the religious associations registered in Iceland that are listed in the appropriate application form (www.skra.is/pages/1037).

HÁTÍÐISDAGAR OG FRÍDAGAR

Stórhátíðisdagar

- Nýársdagur (1. janúar)
- Föstudagurinn langi
- Páskadagur
- Hvítasunnudagur
- 17. júní (þjóðhátíðardagur Íslendinga)
- Aðfangadagur (24. desember) eftir klukkan 12.00
- Jóladaður (25. desember)
- Gamlársdagur (31. desember) eftir klukkan 12.00

/ 8 /

Ef unnið er á þessum dögum er greitt samkvæmt svokölluðum stórhátíðartaxta sem er hærri en hefðbundinn yfirvinnutaxti.

Almennir frídagar

- Annar í jólum (26. desember)
- Skírdagur
- Annar í páskum
- Sumardagurinn fyrsti
- Uppstigningardagur
- 1. maí (alþjóðlegur frídagur verkafólks)
- Annar í hvítasunnu
- Fyrsti mánudagur í ágúst (frídagur verslunarmanna)

Þegar unnið er á þessum dögum er starfsmanni greitt yfirvinnukaup.

MAJOR AND GENERAL HOLIDAYS

Major public holidays

- New Year's Day (1 January)
- Good Friday
- Easter Sunday
- Whitsun
- 17 June (Iceland's Independence Day)
- Christmas Eve (24 December) after 12:00 o'clock
- Christmas Day (25 December)
- New Year's Eve (31 December) after 12:00 o'clock

/ 9 /

For work on these days, workers are paid according to the so called major public holiday rate which is higher than the regular overtime rate.

General holidays

- Second day of Christmas (December 26th)
- Maundy Thursday
- Second day of Easter
- First day of summer
- Ascension day
- May 1st (international holiday of labourers)
- Second day of Whitsun
- The first Monday of August (Shop and Office Workers' holiday)

When working on these days an employee is paid overtime wage rates.

LÖG OG REGLUR

Samkvæmt íslensku stjórnarskránni skulu allir vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti. Konur og karlar skulu njóta jafns réttar í hvívetna.

Íslenska lögreglan er ríkislögregla og er innanríkisráðherra yfirmaður allrar löggæslu í landinu. Dómstigin eru tvö, héraðsdómstólar og hæstiréttur.

Lög og reglur eru ekki nákvæmlega eins í neinu ríki og því er mikilvægt að kynna sér lög í nýju landi. Upplýsingavefurinn www.island.is inniheldur viðamiklar upplýsingar á íslensku og ensku, á vef Alþingis (www.althingi.is) má finna íslenska lagasafnið og á vef Stjórnarráðsins má finna lög og reglugerðir sem þýddar hafa verið yfir á ensku (www.stjornarrad.is/www.government.is).

/ 10 /

Á Íslandi gilda sérstök lög er varða réttindi barna. Öllum ber skylda til að láta vita í síma 112 ef grunur leikur á að börn séu beitt líkamlegu, andlegu eða kynferðislegu ofbeldi.

Sjálfræðisaldur er 18 ár á Íslandi. Þá fær einstaklingur lögræði, það er fjárræði og sjálfræði, ásamt því að hann öðlast kosningarrétt. Bílpróf er hægt að taka daginn sem einstaklingur verður 17 ára en leyfi til að kaupa áfengi miðast við 20 ár.

Allir sem eru 18 ára og eldri mega ganga í hjúskap og skrá sig í sambúð¹, einnig einstaklingar af sama kyni. Hægt er að fá skilnað þótt makinn vilji það ekki. Við skilnað er eignum og skuldum venjulega skipt til helminga á milli hjóna nema samningur hafi verið gerður um annað.

Samkvæmt lögum er forsjá yfir börnum sameiginleg við skilnað og sambúðarslit nema annað sé ákveðið. Foreldrar þurfa að ákveða hjá hvoru þeirra barn skuli eiga lögheimili og þar með hafa, að jafnaði, fasta búsetu. Sýslumaður getur úrskurðað um ágreining varðandi umgengnisrétt en ef ágreiningur er um forsjá þarf að vísa honum til dómstóla. Ef foreldri sem fer eitt með forsjá gengur í hjúskap þá er forsjá barns einnig hjá stjúppforeldrinu. Taki það aftur á móti upp sambúð verður forsjáin einnig hjá sambúðarforeldrinu eftir að sambúðin hefur verið skráð samfleytt í eitt ár í þjóðskrá.

Hraðakstur og akstur undir áhrifum áfengis er litinn alvarlegum augum og eru refsingar háar fjársektir, ökuleyfisvipting og varðhald við ítrekuð brot. Sektir geta einnig haft áhrif á veitingu íslensks ríkisborgararéttar.

¹ Þegar fólk er í sambúð þá býr það saman; ef fólk er í skráðri sambúð býr það saman eins og hjón og nýtur ákveðinna réttinda, til dæmis í sambandi við skatta, þó það sé ekki gift. Hægt er skrá sambúð sína hjá Þjóðskrá Íslands á þar til gerðu eyðublaði.

LAWS AND REGULATIONS

Under the Icelandic constitution, everyone is equal before the law and enjoys human rights regardless of gender, religion, opinions, national origin, race, skin colour, economic status, lineage, and other status. Women and men are to have equal rights in every respect.

The Icelandic police are state police and the Minister of the Interior is the supreme head of all policing in the country. There are two court levels: District Courts and the Supreme Court.

Laws and regulations are not exactly the same in any two states, therefore it is important to familiarize yourself with the laws in a new country. The information website www.island.is contains extensive information in Icelandic and English. On the Parliament's website (www.althingi.is) you can find the all laws and on the government ministries' website you can find laws and regulations that have been translated into English (www.stjornarrad.is/www.government.is).

/ 11 /

Special laws are in force in Iceland on the rights of children and young people in force. Everyone has a legal obligation to inform the police by calling 112 if they know or suspect that children or young people (up to the age of 18) are being abused – physically, mentally or sexually.

The age of majority is 18 years in Iceland. Then the person receives legal competence (the right to decide his or her own financial and personal affairs) and also the right to vote. A driving test can be taken on the day an individual turns 17. The minimum age to be permitted to buy alcohol is 20.

Anyone who is 18 or older may get married and register in cohabitation¹, including individuals of the same sex. You can get a divorce even if your spouse does not want to. When people divorce, their assets and debts are usually divided evenly between the spouses (this is the standard arrangement in law) unless they have made an agreement on some other arrangement.

By law, parents have joint custody of their children when they divorce or break off a cohabitation, unless otherwise decided, meaning that they share the responsibility of looking after the children. The parents must decide with which of them the child shall have legal residence and thereby, regular permanent domicile. The district commissioner can make a ruling in disputes regarding rights of access/visitation rights, but if there is dispute regarding custody it must be referred to the courts. If a parent with sole custody marries again, the custody of the child also rests with the stepparent. If the parent with sole custody registers a new cohabitation partnership, the cohabiting party also receives custodial rights after the cohabitation has been registered at the National Registry for one continuous year.

Driving above the speed limit and under the influence of alcohol are considered serious offences and are punished by high fines, suspension of driving licence and imprisonment in the case of repeated offences. Fines can also have an effect on the granting of Icelandic citizenship.

¹ When people are in cohabitation they live together; if they are in registered cohabitation they live together as a couple and enjoy certain rights, for example as regards taxes, although they are not married. It is possible to register the cohabitation with the Registers Iceland by using the appropriate form.

LÖGLEG BÚSETA Á ÍSLANDI

Ríkisborgarar EES- og EFTA^{2*}-ríkja mega koma til landsins án sérstaks leyfis og dvelja eða starfa hér á landi í allt að þrjá mánuði áður en **lögheimili** er skráð og sex mánuði ef viðkomandi er í atvinnuleit. Að þeim tíma loknum er nauðsynlegt að skrá sig hjá Þjóðskrá Íslands, að því gefnu að skilyrði um framfærslu sé uppfyllt.

Sérreglur gilda fyrir norræna ríkisborgara (www.hallonorden.org).

Lögheimili manns er sá staður þar sem hann hefur fasta búsetu, það er að segja hefur bækistöð sína, dvelst að jafnaði í tímstundum sínum, hefur heimilismuni sína og svefnstaður hans er þegar hann er ekki fjarverandi um stundarsakir.

/ 12 /

Allir sem dvelja eða ætla að dvelja á Íslandi í sex mánuði eða lengur skulu samkvæmt lögum eiga **lögheimili** hér á landi. Réttur til opinberrar þjónustu og aðstoðar er yfirleitt háður því að viðkomandi sé með skráð lögheimili og því er ráðlegt að lögheimili sé skráð hið fyrsta, ef einstaklingur hyggur á búsetu á Íslandi. Uppfylla þarf skilyrði um framfærslu svo unnt sé að skrá lögheimili í Þjóðskrá.

Upplýsingar um lögheimilisskráningu

Starfsfólk Þjóðskrár Íslands veitir upplýsingar um hvort einstaklingar séu skráðir með lögheimili á Íslandi.

Lögheimili verður að vera í húsi sem er skráð sem íbúðarhúsnæði í fasteignaskrá. Ekki er hægt að skrá lögheimili á gistihúsi, sjúkrahúsi, í verbúð, vinnubúðum eða öðru húsnæði af því tagi. Aðeins er hægt að eiga lögheimili á einum stað.

Allir sem hafa fengið lögheimili eru skráðir í Þjóðskrá.

Skráning vegna skammtímadvalar

Þeir sem ætla að dvelja hér á landi skemur en þrjá mánuði, eða allt að sex mánuðum í atvinnuleit, gætu þurft kennitölu til að njóta tiltekinna þjónustu. EES- og EFTA-borgarar mega vinna hér í allt að þrjá mánuði án þess að skrá lögheimili en þá þurfa þeir skattkort. Í þessum tilvikum þarf atvinnurekandi, eða sá aðili sem einstaklingur þarf þjónustu hjá, að sækja um kennitölu hjá Þjóðskrá Íslands. Viðkomandi er þá skráður á sérstaka kennitöluskrá með tímabundinn dvalarstað á Íslandi, en með lögheimili erlendis.

Ef tilgangur dvalar er að taka upp fasta búsetu á Íslandi er mælt með því að skrá lögheimili hér strax við komuna til landsins til að njóta fullra réttinda frá upphafi dvalar.

² *Ríkisborgarar Rúmeníu og Búlgaríu, sem koma hingað til lands til að stunda launaða vinnu, þurfa dvalar- og atvinnuleyf. Þeir njóta hins vegar sömu réttinda varðandi flesta þjónustu og flutning réttinda á milli landa. Upplýsingar um dvalar- og atvinnuleyf eru að finna á vef Útlendingastofnunar (www.utli.is).

LEGAL RESIDENCE IN ICELAND

Citizens of EEA and EFTA² states may come to Iceland without a special permit and stay or work in the country for up to three months before registering their **legal domicile** and six months if they are looking for employment. At the end of that period they must register with Registers Iceland, providing they can demonstrate that they are able to support themselves.

Special rules apply to Nordic citizens (www.hallonorden.org).

Legal domicile is the location where you have your permanent domicile (your home): where you live on a permanent basis, where you generally stay during leisure time and keep your household items and the place you normally use for sleeping when you are not temporarily away.

/ 13 /

Everyone who stays, or intends to stay in Iceland for six months or longer, is required by law have **legal domicile** in Iceland. The right to public services and support is generally dependant on the person in question having registered legal domicile. Therefore it is recommended that you register your legal domicile as soon as possible, if you intend to stay in Iceland. In order to register your legal domicile with Registers Iceland (the National Registry), you must be able to demonstrate that you can support yourself financially.

Information on registering legal domicile

Employees of Registers Iceland give information on whether a person has a registered legal domicile in Iceland.

Legal domicile must be in a house registered as residential housing in the real estate registry. You cannot register your legal domicile in a hostel, hospital, work camp or other similar types of housing. You can only have legal domicile at one location.

Everyone who has a registered legal domicile is registered in the National Registry.

Registration for short-term stay

Those who intend to stay in Iceland for less than three months, or up to six months while seeking employment, might need an identification number (ID No.) to benefit from certain services. EEA and EFTA citizens can work here for up to three months without registering a legal domicile, but then they must have a tax card. In those cases, the employer or the party providing services for the individual in question, must apply for an ID No. at Registers Iceland. His name is then put into a special identification number registry with a temporary address in Iceland, but with legal domicile abroad.

If the purpose of the stay is to establish permanent residence in Iceland, it is recommended that you register your legal domicile here immediately after coming to the country in order to enjoy full rights as soon as possible.

² Citizens of Romania and Bulgaria who come to Iceland to work in paid employment must have residence permits and work permits. However, they enjoy the same rights with respect to most services and the transfer of rights between countries. Information on residence permits and work permits can be found on the website of the Directorate of Immigration (www.utli.is).

Skráning vegna langtímadvalar

Ríkisborgarar ríkja sem eiga aðild að samningunum um EES og EFTA (sjá forsíðu) fylla út eyðublaðið „Skráning EES- eða EFTA-útlendinga hjá Þjóðskrá“ . Eyðublaðið er unnt að nálgast á skrifstofu Þjóðskrár Íslands eða vef Þjóðskrárinnar (www.skra.is/pages/1033).

Eyðublaðið gildir bæði sem umsókn um kennitölu og lögheimilisskráningu. Kennitala er tíu stafa persónulegt auðkennisnúmer sem nauðsynlegt er að hafa.

- Útlendingur þarf að sækja um kennitölu og skráningu lögheimilis hjá Þjóðskrá Íslands.
- Útlendingur getur fengið kennitölu áður en lögheimili er skráð en kennitala er nauðsynleg til að geta fengið skattkort, stofnað bankareikning og sótt um heimasíma og nettengingu.
- Kennitala og skráning lögheimilis er ekki sami hluturinn og þótt útlendingur hafi íslenska kennitölu þá þýðir það ekki endilega að hann hafi skráð lögheimili á Íslandi.
- Útlendingur verður að skrá hér lögheimili til að njóta fullra réttinda ef hann ætlar að dveljast hér lengur en þrjú mánuði (nema hann sé í atvinnuleit, þá sex mánuði). Lengri dvöl án lögheimilisskráningar er óheimil og getur leitt til brottvísunar.

Eitt mikilvægasta skilyrði þess að hægt sé að fá lögheimilisskráningu hér á landi er að geta sýnt fram á nægjanlega **framfærslu**. Það er gert með því að framvísa viðeigandi gögnum eins og ráðningarsamningi vegna vinnu, staðfestingu á skólavist ef um nám er að ræða, vottorðum sem staðfesta fjölskyldutengsl ef framfærsla kemur frá maka eða öðrum aðstandenda, staðfestingu á lífeyrisgreiðslum eða staðfestingu á nægjanlegum föstum reglubundnum greiðslum.

Til að njóta fullra réttinda þarf jafnframt að skila inn gögnum um hjúskaparstöðu.

Upplýsingar um hvaða fylgigögn önnur ber að skila með umsókninni koma fram á eyðublaðinu. Einnig er hægt að nálgast upplýsingarnar hjá Þjóðskrá Íslands (www.skra.is).

Umsækjandi verður að skila eyðublaðinu undirrituðu **í eigin persónu**, ásamt fylgigögnum (í frumriti eða staðfestu afriti) til Þjóðskrár Íslands í Reykjavík, á skrifstofur sveitarfélaga eða til sýslumannsembættis á landsbyggðinni. Ekki er tekið við gögnum sem berast í pósti, tölvupósti eða á faxi.

Þeir einstaklingar sem geta ekki framvísað viðeigandi vottorðum, til dæmis vegna þess að þeir eru í atvinnuleit, geta leitað upplýsinga og aðstoðar hjá Eures (www.eures.is) eða Fjölmenningssetri (www.mcc.is) og víðar.

Registration for long term stay

Citizens of states that are party to the EEA and EFTA agreements (see front page) fill out the form “*Registration of an EEA or EFTA foreign national*” The form is available at the office of Registers Iceland or its website (www.skra.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=5853).

The form serves both as an application for identification number and registration of legal domicile. An ID number (ID No., *kennitala*) is a ten-digit personal identification number that it is necessary to have.

- Foreign nationals must apply for an identification number (ID No.) and register their legal domicile at Registers Iceland.
- As a foreign national, you may be issued with an ID No. before registering your legal domicile. You must have an ID No. to get a tax card, open a bank account and to apply for a home telephone and internet connection.
- An ID No. and registration of a legal domicile are not the same thing and even though you have an Icelandic ID No., this does not necessarily mean that you have registered your legal domicile in Iceland.
- As a foreign national, you must register your legal domicile in Iceland to enjoy full rights if you intend to stay here longer than three months (unless you are seeking employment; then the period allowed is six months). You may not stay longer without registering your legal domicile, and if you try to do so, you may be deported (sent out of the country).

/ 15 /

One of the most important conditions in order to register legal domicile in the country is to be able to prove that you are able to support yourself (that you have money or are earning money). You can do this by presenting the relevant documents such as an employment contract; if you are studying in a college or university, you must present confirmation showing that you are registered in a course of studies and what means of support you have while you are studying; if your financial support is through your spouse or other relatives, you must submit your marriage certificate or cohabitation certificate or statements from relatives confirming that they are supporting you; confirmation of pension payments, or a confirmation of sufficient fixed regular payments can be submitted.

In order to enjoy full rights it is also necessary to provide documents on your marital status.

Information on what other documents should be enclosed with the application is listed on the form. The information can also be found at Registers Iceland (www.skra.is).

You must submit the signed form **in person**, with supplementary documents (original or certified copies) either at Registers Iceland in Reykjavík, or at the offices of the municipalities (local authorities) or the district commissioners in rural areas. Documents sent by mail, e-mail or telefax are not accepted.

If you are not able to provide the appropriate certificates, for instance because you are seeking employment, you can seek information and assistance from Eures (www.eures.is) or the Multicultural and information Centre (www.mcc.is) and from other parties.

Eftir að kennitala hefur verið gefin út og lögheimili skráð, sendir Þjóðskrá Íslands umsækjanda staðfestingu þess efnis á skráð lögheimili.

Nánari upplýsingar um lögheimili og kennitölu er á vefsíðu Fjölmenningsseturs (www.mcc.is) og Þjóðskrár Íslands (www.skra.is).

Flutningur lögheimilis innanlands

Ef flytja þarf lögheimili milli staða á Íslandi þarf að fylla út eyðublaðið „*Flutningstillkynning innanlands*“. Eyðublaðið er hægt að nálgast á vefsíðu Þjóðskrár Íslands (www.skra.is/pages/1031) eða á skrifstofum sveitarfélaga (www.samband.is/sveitarfelogin).

Mögulegt er að fylla eyðublaðið út á Netinu og senda það rafrænt eða prenta það út, skrifa undir og skila beint til Þjóðskrár Íslands (í pósti eða á faxi) eða á skrifstofur sveitarfélaga.

/ 16 /

Skráning úr landi

Útlendingur sem tekur aftur upp fasta búsetu erlendis þarf að skrá sig úr landi með því að fylla út flutningstillkynningu hjá Þjóðskrár Íslands. Eyðublaðið er hægt að nálgast á skrifstofum sveitarfélaga og á vefsíðu Þjóðskrár Íslands (www.skra.is/pages/1031).

Mögulegt er að fylla eyðublaðið út á Netinu og senda það rafrænt eða prenta það út, skrifa undir og skila beint til Þjóðskrár Íslands (í pósti eða á faxi) eða á skrifstofur sveitarfélaga.

Endurkoma

Útlendingur sem tekur aftur upp fasta búsetu á Íslandi þarf að fullnægja sömu kröfum og þegar hann kom í fyrsta skipti til landsins fyrir utan að hann heldur sinni fyrri kennitölu og þarf því ekki að fá nýja.

Hann þarf að fylla aftur út eyðublaðið „*Skráning EES- eða EFTA-útlendinga hjá Þjóðskrá*“ og sýna fram á framfærslu og tryggingar frá og með endurkomudegi. *Sjá kaflann Skráning vegna langtímadvalar á bls. 14.*

When you have been issued with an ID No. and your legal domicile has been registered, Registers Iceland will send you confirmation of this, by post, to your registered legal domicile.

Further information on legal domicile and ID Nos. can be found on the Multicultural and information Centre website (www.mcc.is) and Registers Iceland website (www.skra.is).

Transfer of legal domicile within Iceland

If you need to move your legal domicile between locations in Iceland it is necessary to fill out the form "*Notification of change of address within Iceland*". The form can be found on the website of Registers Iceland (www.skra.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=5854) or at the offices of the municipalities (www.samband.is/sveitarfelogin).

You can fill out the form online and send it electronically, or print it out, sign it and submit it directly to Registers Iceland (by mail or telefax) or at the offices of the municipalities.

/ 17 /

Transfer of legal domicile to another country

A foreign national who takes up permanent residence abroad must fill out a notification of transfer of legal domicile abroad with Registers Iceland. The form can be found at the offices of the municipalities and the website of Registers Iceland (www.skra.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=5854).

You can fill out the form online and send it electronically or print it out, sign it and submit directly to Registers Iceland (by mail or telefax) or at the offices of the municipalities.

Return

If as a foreign national you resume permanent residence in Iceland, you must meet all the same conditions as when you first came to the country, except that you will keep your old ID No. You must fill out the form "*Registration of an EEA or EFTA foreign national*" again and prove that you have adequate funds to support you, and that you hold insurance from, and including, your return date. See the section '*Registration for long-term stay*' on page 15.

SJÚKRATRYGGINGAR

Allir sem hafa átt lögheimili á Íslandi í sex mánuði samfleytt, áður en bóta er óskað, eru sjúkratryggðir. Börn og unglingar, yngri en 18 ára sem búsett eru hér á landi, eru sjúkratryggð með foreldrum sínum eða forsjáraðilum. Sama gildir um stjúpborn og fósturbörn.

Þeir sem framvísa viðeigandi vottorðum geta fengið sjúkratryggingu strax við flutning. Skila þarf gildu E-104 vottorði frá sjúkrasamlagi eða tryggingastofnun í fyrra heimalandi til Sjúkratrygginga Íslands eða umboða Tryggingastofnunar ríkisins á landsbyggðinni. E-104 vottorð er staðfesting á tryggingar- og starfstímabili í öðru EES- og EFTA-ríki.

Sjúkratryggingar Íslands ákvarðar hvort ríkisborgarar EES- og EFTA-ríkja fái flutt réttindi sín til Íslands.

Fylla þarf út eyðublaðið „Skráning í Tryggingaskrá“ (www.sjukra.is/media/rettindi-milli-landa/Eydublad_skraning_tryggingaskra.doc) og skila til Sjúkratrygginga Íslands eða umboða Tryggingastofnunar á sýsluskrifstofum ásamt viðeigandi fylgigögnum (E-104, E-101, E-106, E-109, E-121, staðfestingu frá skattfyrvöldum eða öðrum gögnum sem við eiga).

Þeir sem ekki geta flutt réttindi á milli landa eða hafa einungis verið tryggðir hjá einkatryggingafélagi þurfa að kaupa sjúkratryggingu hjá vátryggingafélagi sem er með starfsleyfi á Íslandi. Tryggingin þarf að gilda í sex mánuði frá skráningu lögheimilis.

Þeir sem ekki eru sjúkratryggðir þurfa að greiða hærra gjald fyrir heilbrigðisþjónustu. Upplýsingar um sjúkratryggingar eru að finna á vef Sjúkratrygginga Íslands (www.sjukra.is).

HEALTH INSURANCE

Everyone who has been legally domiciled in Iceland for six continuous months, is covered by Icelandic health insurance. Minors (children and young people up to the age of 18) who live in the country, hold health insurance with their parents or guardians. The same applies to stepchildren and foster children.

If you present the appropriate certificates, you can qualify for health insurance immediately upon moving to Iceland. You must submit a valid E-104 certificate from a health insurance plan or social security agency in your previous country of residence to Icelandic Health Insurance or the agencies of the Social Insurance Administration in rural areas. An E-104 certificate is a confirmation of insurance- and employment period in another EEA- and EFTA state.

Icelandic Health Insurance determines whether citizens of EEA- and EFTA states can transfer their rights to Iceland.

/ 19 /

You must fill out the form “Registration at Icelandic Health Insurance” (www.sjukra.is/media/rettindi-milli-landa/Eydublad_skraning_tryggingaskra.doc) and submit it to Icelandic Health Insurance or the agencies of the Social Insurance Administration at the offices of district commissioners with the appropriate documentation (E-104, E-101, E-106, E-109, E-121, confirmation from the tax authorities or other relevant documents).

If you cannot transfer rights between countries or have only been insured with a private insurance company, you must purchase health insurance with an insurance company licensed to operate in Iceland. Your insurance policy must be valid for six months from the date of registration of legal domicile.

If you do not have health insurance, you must pay higher fees for health services. Information on health insurance is to be found on the website of Icelandic Health Insurance (www.sjukra.is).

VINNA Á ÍSLANDI

Launþegar á Íslandi njóta sömu réttinda varðandi laun og önnur starfskjör sem samtök aðila vinnumarkaðarins semja um.

Á Íslandi er óheimilt að semja um lakari kjör en almennir kjarasamningar segja til um.

Hjá Alþýðusambandi Íslands (ASÍ) er hægt að fá bækling um réttindi og skyldur á vinnumarkaði (www.asi.is).

Ráðningarsamningur

Ríkisborgarar EES-ríkja sem vinna í tvo mánuði eða lengur fyrir sama atvinnurekanda eiga rétt á því að gerður sé skriflegur ráðningarsamningur við þá. Í ráðningarsamningi á meðal annars að koma fram nafn, upplýsingar um atvinnurekanda, upplýsingar um hvar starfið sé unnið, laun, ráðningartíma, uppsagnarákvæði og aðild að lífeyrissjóði og stéttarfélagi.

Nánari upplýsingar eru að finna á vefsíðu Alþýðusambands Íslands (ASÍ) (www.asi.is), Vinnumálastofnunar (www.vinnumalastofnun.is) og vefsíðum einstakra stéttarféлага.

Mikilvægt að athuga

- Að laun séu samkvæmt kjarasamningi.
- Að vinnutími sé ekki lengri en lög og kjarasamningar leyfa.
- Að orlof sé í samræmi við lög og kjarasamninga.
- Að laun séu greidd vegna veikinda eða slysa.
- Að launaseðill fylgi þegar laun eru greidd.
- Að atvinnurekandi borgi skatt af launum.
- Að atvinnurekandi greiði gjöld til lífeyrissjóðs og stéttarfélags.

Launaseðlar

Launaseðill er skrifleg staðfesting á fjárhæð launa og gjöldum sem atvinnurekandi hefur dregið af launum, svo sem skatt- og lífeyrissjóðsgreiðslur.

Bankareikningur

Flestir atvinnurekendur borga laun beint inn á bankareikning. Bankar gera mismunandi kröfur til þeirra sem sækja um að stofna bankareikning. Allir bankar gera þó kröfu um að umsækjandi sé með kennitölu og skilríki með mynd.

Lögbundnir frídagar

Samkvæmt flestum kjarasamningum eiga þeir sem eru á föstum launum að fá greidd laun fyrir lögbundna frídaga sem lenda á vinnudegi, líkt og um hefðbundinn vinnudag sé að ræða, þótt ekki sé unnið á þeim degi. Ekki er greitt fyrir fasta yfirvinnu á þessum dögum. Ef unnið er á frídegi er greitt sérstaklega fyrir það.

WORKING IN ICELAND

Workers in Iceland have the same rights regarding wages and other employment benefits negotiated by the parties to the labour market.

In Iceland it is not permitted to negotiate worse terms than minimum terms set by collective agreements.

A pamphlet on rights and obligations on the labour market is available at the website of the Icelandic Confederation of Labour (ASI) (www.asi.is).

Employment contracts

Citizens of EEA states who work for two months or longer for the same employer have the right to a written employment contract. An employment contract should include the following: the name of employee, information about the employer, information on where the work is conducted, wages, employment period, termination clauses and membership of a pension fund and union.

Further information can be found on the Icelandic Confederation of Labour's website (www.asi.is), the Directorate of Labour (www.vinnumalastofnun.is) and the websites of specific unions.

Important to note

- That wages are in accordance with collective agreements.
- That you cannot be asked to work for longer than the working hours permitted by law and collective agreements.
- That leave is paid in accordance with law and collective agreements.
- That wages are paid during absence from work due to sickness or injuries.
- That you receive a payslip when wages are paid.
- That your employer pays taxes on your wages.
- That your employer pays dues to your pension fund and union.

Pay slips

A pay slip is a written confirmation of the amount that your employer has subtracted from your wages, such as taxes and pension dues.

Bank account

Most employers pay wages directly into a bank account. Banks make different demands regarding who can open a bank account. All banks, however, will require you to have an ID No. and personal identification with a photo.

Legal holidays

According to most collective agreements, those who have fixed wages will receive wages for legal holidays that fall on a working day, just as if it was a regular working day, although working is not required on that day. Fixed overtime is not paid for work on such days. If you work on a holiday, you will receive special payment.

Lífeyrissjóður

Allt launafólk á að borga í lífeyrissjóð. Það fær greitt úr lífeyrissjóði þegar það lýkur störfum vegna aldurs eða örorku. Atvinnurekanda ber að halda eftir ákveðnum hluta launa starfsmanns sem nefnist iðgjald, en það er sá hluti sem greiddur er til lífeyrissjóðs, ásamt mótfamlagi frá atvinnurekandanum sjálfum.

Vandamál á vinnustað

Ef upp koma vandamál í samskiptum á vinnustað er hægt að leita eftir upplýsingum og aðstoð hjá trúnaðarmönnum á vinnustað, stéttarfélagi eða Fjölmenningssetri.

Stærstu stéttarfélögin eru Efling-stéttarfélag (www.efling.is), VR (www.vr.is) og heildarsamtök stéttarféлага eins og Bandalag háskólamanna (BHM) (www.bhm.is) og Bandalag starfsmanna ríkis og bæja (BSRB) (www.bsrb.is).

Vinnuvernd

Vinnueftirlit ríkisins er miðstöð vinnuverndarstarfs í landinu. Hlutverk Vinnueftirlitsins er að tryggja að gætt sé að öryggi starfsmanna, hafa eftirlit með vinnuáðstöðu þeirra og að ráðstafanir séu fyrir hendi til að koma í veg fyrir slys á vinnustað. Upplýsingar um Vinnueftirlitið ásamt upplýsingaefni um öryggi á vinnustað eru á vef Vinnueftirlitsins (www.vinnueftirlit.is).

Mat á námi

Mat á menntun getur bætt stöðu fólks á vinnumarkaði, aukið möguleika á vinnu og hækkað laun.

Ýmis ráðuneyti hafa umsjón með námsmati og viðurkenningu á starfsréttindum erlendis frá. Nánari upplýsingar og umsóknareyðublöð eru að finna á vef Menntagáttar (www.europass.is).

Atvinnuleysisbætur

Þeir sem missa vinnuna geta leitað eftir aðstoð hjá Vinnumálastofnun vegna atvinnuleitar. Vinnumálastofnun sér jafnframt um skráningu atvinnulausra og greiðslu atvinnuleysisbóta.

Upplýsingar um atvinnuleysisbætur er að finna hjá verkalyðsfélögum og vefsíðum Vinnumálastofnunar (www.vinnumalastofnun.is og www.eures.is).

„Svört vinna“

Það er ólöglegt að stunda launaða vinnu sem ekki er gefin upp til skatts. Launuð vinna sem ekki er gefin upp til skatts er kölluð *svört vinna*. Ef upp kemst um svarta vinnu þá er lágmarkssekt tvöföld sú fjárhæð sem annars hefði verið skattskyld. Ef laun eru svikin undan skatti borgar atvinnurekandi ekki þau gjöld sem þarf að greiða, til dæmis vegna slysatriggingar starfsmanns, réttinda hans til veikindadaga og orlofs, enginn réttur ávinnt hjá lífeyrissjóðum og réttur til atvinnuleysisbóta skerðist.

Ef óvissa ríkir um atvinnuskráningu er hægt að leita til stéttarféлага, samtaka stéttarféлага og Fjölmenningsseturs.

Pension fund

All workers are obliged to pay dues to a pension fund. You then receive pension payments from the fund when you stop working due to age or disability. Your employer is required to hold back a certain part of your wages; this is the premium you pay to your pension fund, together with a complementary payment from your employer.

Problems at the workplace

If problems arise in interpersonal relations (how people treat each other) at your workplace, you can seek information and assistance from your union representatives at the workplace, your trade union, or the Multicultural and Information Centre. The largest unions are Eflingstéttarfélag (www.efling.is), VR (www.vr.is) and umbrella organisations for trade unions such as the Association of University Graduates (BHM) (www.bhm.is) and the Federation of State and Municipal Employees (BSRB) (www.bsrb.is).

Health and safety at the workplace

The Occupational Safety and Health Administration is the centre for health and safety at the workplace operations in Iceland. The role of the Occupational Safety and Health Administration is to ensure that attention is given to the safety issues, that working conditions are monitored and that measures are in place to prevent accidents at the workplace. Information on the Occupational Safety and Health Administration, and information material on health and safety at the workplace, can be found on the website of the Occupational Safety and Health Administration (www.vinnueftirlit.is).

Recognition of education (professional qualifications)

Recognition of your education (examinations you have passed, certificates you hold) can improve your status on the labour market, increase your employment prospects and lead to higher wages. Various ministries are responsible for the recognition of educational and professional qualifications from abroad. Further information and forms can be found on the Educational Gateway website (www.europass.is).

Unemployment benefits

If you lose your job, you can seek assistance from the Directorate of Labour in finding a new job. The Directorate of Labour also handles the registration of unemployed workers and the payment of unemployment benefits. Information on unemployment benefits can be found from trade unions and the websites of the Directorate of Labour (www.vinnumalastofnun.is and www.eures.is).

“Moonlighting”

It is against the law to work and accept payment that is not declared to the tax authorities. Paid employment which is not declared for taxes is called ‘moonlighting’ (*‘svört atvinnustarfsemi’* or *‘að vinna svart’* in Icelandic). If it is found that you have been ‘moonlighting’, the minimum fine is double the amount which would otherwise have been taxable. If you work for wages that are not declared to the tax authorities, then remember: your employer is not paying his part of the insurance premium that should be paid to cover things like insurance if you are injured and your right to leave due to illness; also, no pension premium is paid into your pension fund and your right to unemployment benefit is not as great as it would be if the work was paid for in the proper way. If you are unsure about the status of work you are doing, you can seek assistance from your union, of trade union federations and the Multicultural and Information Centre.

SKATTAR

Allir sem vinna á Íslandi eru skattskyldir. Skattur af tekjum einstaklinga skiptist í tekjuskatt til ríkisins annars vegar og útsvar³ til sveitarfélags hins vegar.

Tekjuskattur er þrepaskiptur og fer skatthlutfallið eftir tekjum launþega. Á vefsíðu Ríkisskattstjóra (www.rsk.is) er að finna upplýsingar um staðgreiðslu skatta miðað við fjárhæð tekna.

Atvinnurekandi tekur staðgreiðslu af launum starfsmanns en starfsmaðurinn á rétt á fastri fjárhæð í skattafslátt (persónuafslátt⁴) í hverjum mánuði. Atvinnurekandi getur ekki tekið tillit til persónuafsláttar sem kortið veitir nema að hafa skattkortíð undir höndum (www.rsk.is).

/ 24 /

Skattkort

Skattyfirvöld gefa út skattkort. Ríkisborgari EES-ríkis sem flytur lögheimili sitt til Íslands fær sent skattkort þegar lögheimili hans hefur verið skráð hjá Þjóðskrá Íslands.

Greiddir skattar koma fram á launaseðli. **Nauðsynlegt er að varðveita launaseðlana til að sanna að skattar hafi verið greiddir.**

Einstaklingar í hjónabandi, staðfestri samvist eða skráðri sambúð geta samnýtt persónuafslátt sinn. Nánari upplýsingar eru á vef Ríkisskattstjóra (www.rsk.is).

Ef þú færð ekki sent skattkort eftir að þú hefur fengið lögheimilisskráningu skaltu sækja um skattkort hjá Ríkisskattstjóra eða skattstofum.

Skattframtal

Allir þeir sem eru skattskyldir á Íslandi þurfa að skila skattframtali á hverju ári, venjulega í marsmánuði. Þar skal telja fram heildarlaun ársins á undan, ásamt skuldum og eignum.

Ef greitt hefur verið of mikið eða of lítið í skatt er það leiðrétt í ágúst sama ár og skattframtali er skilað. Sá sem hefur greitt minna en honum er skylt þarf að greiða það sem upp á vantar og sá sem hefur greitt meira en honum er skylt fær mismuninn endurgreiddan.

Talið er fram á Netinu (www.skattur.is) og er veflykill (aðgangsorð og lykilorð) sendur á lögheimili allra skattgreiðenda, 16 ára og eldri. Sé skattframtali ekki skilað áætla skattstjóri tekjur og álögd gjöld eru reiknuð samkvæmt því.

Á vefslóð Ríkisskattstjóra (www.rsk.is) er að finna eyðublað skattframtals og bækling um skattlagningu á Íslandi á ensku, finnsku, norsku, sænsku, frönsku, spænsku, þýsku, pólsku og rússnesku.

³ Útsvar er einn af tekjustofnum sveitarfélaga, ákveðið hlutfall sem tekið er af launum, óháð tekjum launþega. Útsvarsprósenta getur verið mishá eftir sveitarfélögum.

⁴ Almennur persónuafsláttur er föst fjárhæð sem allir launþegar fá í skattafslátt og dregst frá skattgreiðslum launþega.

TAXES

Everyone who works in Iceland must pay taxes. Taxes on your wages consist of income tax to the state on the one hand and local tax³ to the municipality on the other.

Income tax is divided into steps and the tax percentage is dependent on the wages of the worker. On the website of the Directorate of Internal Revenue (www.rsk.is) you can find information on the amount of tax deducted; this depends on the amount of your wages.

An employer deducts tax from your wages, but you are entitled to keep a fixed amount (your personal allowance⁴) which is automatically subtracted you're your tax each month. Your employer cannot apply this personal allowance unless he has your tax card. (www.rsk.is).

Tax card

The tax authorities issue tax cards. A citizen of an EEA state who transfers his legal domicile to Iceland is sent a tax card when his legal domicile has been registered with Registers Iceland.

The tax you pay each month is stated on your pay slip. **It is important to keep your payslips to prove that your taxes have been paid.**

People who are married, or in a confirmed same-sex union or registered cohabitation can jointly use their personal allowance (tax rebate). Further information can be found in the website of the Directorate of Internal Revenue (www.rsk.is).

If you are not sent a tax card after your legal domicile has been registered, you should apply for a tax card at the Directorate of Internal Revenue or tax agencies.

Tax return

Everybody who is liable to pay tax in Iceland must submit a tax return every year, usually in March. On the tax return you are to declare your total earnings for the previous year, and also your liabilities (debts) and assets.

If you have paid too much or too little tax in advance, this is corrected in August the same year as the tax return is filed. If you have paid less than you should have, you are required to pay the difference and if you have paid more than you should have, you receive a refund.

The tax return is submitted online (www.skattur.is) and a web key (user name and password) sent to the legal domicile of all taxpayers, 16 years and older. If a tax return is not filed, the Directorate of Internal Revenue will estimate your income and the dues are calculated accordingly.

On the website of the Directorate of Internal Revenue (www.rsk.is) you can find a form for tax returns and a pamphlet on taxation in Iceland in English, Finnish, Norwegian, Swedish, French, Spanish, German, Polish and Russian.

³ Local tax is one of the municipalities' sources of income, a certain percentage which is taken off wages, regardless of how large or small your wages are. The local tax percentage can differ from place to place.

⁴ Personal allowance is a fixed amount which all workers receive as a deduction from their taxes.

GREIÐSLUR TIL BARNAFJÖLSKYLDNA

Fæðingarorlof

Foreldrar sem hafa verið í vinnu í sex mánuði eða lengur á Íslandi eiga rétt á launuðu orlofi við fæðingu barns, við ættleiðingu barns eða við varanlegt fóstur barns yngra en átta ára. Foreldrar fá annaðhvort orlofsgreiðslur⁵ eða fæðingarstyrk⁶ úr Fæðingarorlofssjóði en það fer eftir stöðu þeirra á vinnumarkaði. Mælst er til þess að fólk haldi áfram að borga gjöld til stéttarfélags meðan á fæðingarorlofi stendur, ef slíkt er ekki gert tapast þau réttindi sem viðkomandi hefur hjá sínu stéttarfélagi.

Þeir sem hafa áunnið sér réttindi í ríki sem á aðild að EES-samningnum geta í mörgum tilfellum flutt þau réttindi með sér til Íslands. Foreldri þarf þá að láta tilskilin vottorð um áunnin starfstímabil og tryggingatímabil í öðru ríki fylgja með umsókn. Þeir sem ekki eru í vinnu eiga rétt á fæðingarstyrk ef þeir hafa verið búsettir og með lögheimili á Íslandi í tólf mánuði eða lengur.

Upplýsingar um fæðingarorlof, fæðingarstyrk og foreldraorlof er á vef Fæðingarorlofssjóðs (www.faedingarorlof.is).

Barnabætur

Barnabætur eru greiðslur frá hinu opinbera til þess að aðstoða barnafólk. Fjársýsla ríkisins greiðir barnabætur út fjórum sinnum á ári, 1. febrúar, 1. maí, 1. ágúst og 1. nóvember.

Barnabætur eru greiddar út í fyrsta sinn árið eftir að barn fæðist eða flyst til landsins.

Greiddar eru barnabætur vegna barna að 18 ára aldri og út árið sem þau verða 18 ára. Við ákvörðun barnabóta er tekið tillit til tekna foreldra eða forsjáraðila samkvæmt skattframtali og eru barnabæturnar greiddar eftir á. Ekki þarf að sækja um barnabætur vegna barna sem búa hjá foreldri eða forsjáraðila á Íslandi.

Ríkisborgarar EES-ríkja sem vinna hér á landi geta átt rétt á barnabótum með börnum sem eru á framfæri þeirra og eru búsett í öðru EES-ríki. Sækja þarf sérstaklega um þær bætur.

Á vef Ríkisskattstjóra (www.rsk.is) er að finna upplýsingar um barnabætur og eyðublöð vegna greiðslu barnabóta á nokkrum tungumálum.

⁵ Orlofsgreiðslur eru mánaðarlegar greiðslur til foreldris. Starfshlutfall sex mánuði fyrir fæðingu barns þarf að vera að minnsta kosti 25% til að fá orlofsgreiðslur. Mánaðarleg greiðsla nemur 75 eða 80% af meðaltali heildarlauna. Nánari upplýsingar eru á vef Fæðingarorlofssjóðs (www.faedingarorlof.is).

⁶ Fæðingarstyrkur er mánaðarlegar greiðslur til foreldris sem er utan vinnumarkaðar, í fullu námi eða í minna en 25% starfi. Fjárhæð fæðingarstyrks er lægri en fjárhæð fæðingarorlofs.

PAYMENTS TO FAMILIES WITH CHILDREN

Maternity / paternity leave

Parents who have been employed for six months or longer in Iceland are entitled to paid leave when they have a baby or begin the adoption or permanent foster care of a child younger than eight years old. Parents either receive leave payments⁵ or birth grants⁶ from the Maternity and Paternity Leave Fund; the amount paid depends on their status on the labour market. It is recommended that you continue to pay dues to your union during maternity/paternity leave. If you do not do this, the rights you have gained with your union will be lost.

Those who have earned rights in a state that is party to the EEA agreement can, in many cases, transfer their rights to Iceland. A parent must then submit the required certificates regarding periods of work and insurance periods in another state with the application. If you are not employed you will still be entitled to a birth grant if you have lived in Iceland and had your legal domicile in Iceland for twelve months or longer.

Information on maternity/paternity leave, birth grant and parental leave can be found on the Maternity and Paternity Leave Fund's website (www.faedingarorlof.is).

Child benefit

Child benefit is a payment from the government to assist people who have children. The State Financial Management disburses child benefit four times a year, February 1st, May 1st, August 1st and November 1st.

Child benefit is paid for the first time the year after a child is born or moves to the country.

Child benefit is paid for children up to 18 years of age and throughout the year they turn 18. When deciding child benefit, consideration is given to the income of the child's parents or guardians according to their tax returns. It is not necessary to apply for child benefit for children who live with parents or custodians in Iceland.

Citizens of EEA states that are employed in Iceland may be entitled to child benefit for dependent children who live in another EEA state. Such benefit must need to be applied for specially.

You can find information on child benefit, and forms for claiming child benefit, in several languages the website of the Directorate of Internal Revenue (www.rsk.is).

⁵ Leave payments are monthly payments to parents. To receive these payments, you must have been employed in at least 25% of a full-time position before the birth. The monthly payment amounts to 75 or 80% of the average total wages. Further information is to be found on the website of the Maternity and Paternity Leave Fund (www.faedingarorlof.is).

⁶ A birth grant is a monthly payment to a parent who is not on the labour market, studying full time or working at a level less than 25% of full employment. The amount of the birth grant is lower than the amount of the leave payments.

Meðlag

Einstæðir foreldrar eiga rétt á greiðslu meðlags frá hinu foreldrinu. Meðlag er greiðsla með eigin barni til foreldris sem barnið hefur lögheimili hjá.

Foreldrar geta ákveðið fyrirkomulag meðlagsgreiðslna sín á milli eða í gegnum Tryggingastofnun ríkisins. Foreldrum ber að framfæra barn sitt að minnsta kosti til 18 ára aldurs og 20 ára ef barn er í námi.

Tryggingastofnun ríkisins sér um að borga meðlag, eftir úrskurð frá sýslumanni, skili meðlagsgreiðslur sér ekki frá því foreldri sem ber að greiða meðlagið.

Óheimilt er að semja um lægri fjárhæð en lágmarksmeðlag. Ef ágreiningur kemur upp um meðlagsgreiðslur skal leita til sýslumanns (www.syslumenn.is).

Upplýsingar um meðlag og meðlagsgreiðslur eru á vef Tryggingastofnunar ríkisins (www.tr.is).

/ 28 /

Child maintenance (support).

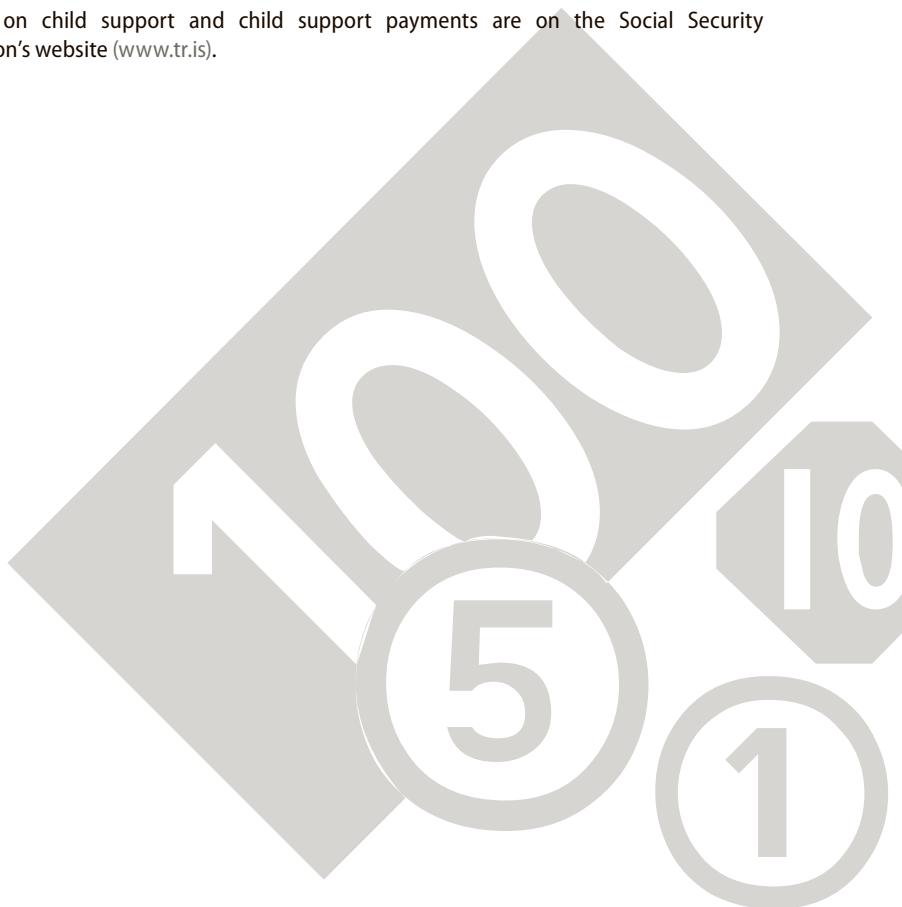
Single parents are entitled to receive child maintenance (support) from the other parent. Child maintenance is a payment you make for the support of your own child to the parent with whom the child has its legal domicile.

Parents can decide how child maintenance payments are to be arranged between them or have this done through the Social Security Administration. Parents are obliged to pay their child maintenance at least until the child reaches the age of 18, and the age of 20 if the child is in full-time education. .

The Social Security Administration oversees the paying of child maintenance in accordance with rulings from the District Commissioner, if child maintenance payments are not received from the parent who should be paying maintenance.

You may not agree on a lower amount than the minimum rate of child maintenance. If a dispute arises regarding child maintenance payments, you should ask the District Commissioner (www.syslumenn.is) for help.

Information on child support and child support payments are on the Social Security Administration's website (www.tr.is).

HEILBRIGÐISÞJÓNUSTA

Allir eiga rétt á neyðaraðstoð hjá hinu opinbera heilbrigðiskerfi á Íslandi.

- Neyðaraðstoð, alvarleg slys og veikindi – **112**
- Sameiginlegt neyðarnúmer á Íslandi er 112.
- Hvar sem er á landinu er hægt að hringja í 112 og leita eftir hjálp.
- Allir geta hringt í 112 úr venjulegum síma (landlínu) og farsímum (GSM) þar sem samband næst.

/ 30 /

Túlkun innan heilbrigðisþjónustunnar

Sjúklingur sem ekki talar íslensku á rétt samkvæmt lögum á túlkun upplýsinga um heilsufar, fyrirhugaða meðferð og önnur hugsanleg úrræði.

Sé þörf á túlki þarf að taka það fram þegar tími er pantaður hjá lækni á heilsugæslustöð eða sjúkrahúsi.

Það er viðkomandi stofnun sem ákveður hvort hún greiði fyrir túlkþjónustu.

Heilsugæsla og heimilislæknar

Heilsugæslustöðvar eru um allt land og í öllum hverfum höfuðborgarsvæðisins. Þar er veitt öll almenn heilbrigðisþjónusta og þangað leitar fólk **jafnan fyrst** vegna veikinda eða annarra heilsufarsvandamála.

Fólk á rétt á að leita til hvaða heilsugæslustöðvar sem er en æskilegt er að snúa sér til heilsugæslustöðvar sem er næst heimili viðkomandi.

Auk almennrar læknisþjónustu sinna heilsugæslustöðvar mæðravernd, ung- og smábarnavernd, skólaheilsugæslu og hjúkrun í heimahúsum.

Börn, undir 18 ára aldri, eru undanþegin komugjaldi á heilsugæslur og gjaldi vegna vitjana lækna í heimahús. Ósjúkratryggð börn greiða fullt gjald.

Upplýsingar um heilbrigðismál og staðsetningu heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu má finna á Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins á dönsku, ensku og pólsku (www.heilsugaeslan.is).

Upplýsingar um staðsetningu heilsugæslustöðva um land allt eru á vef velferðar-ráðuneytisins (www.velferdarraduneyti.is/hbr/stofnanir/heilsugaeslan/nr/31457).

HEALTH SERVICES

Everyone is entitled to emergency assistance from the public health care system in Iceland.

- Emergency assistance, serious accidents and illnesses – **112**
- The emergency telephone number in Iceland is 112.
- Wherever you are in the country, you can phone 112 and seek assistance.
- Anyone can call 112 from an ordinary telephone (landline) or from a mobile phone (GSM) where there is connection.

/ 31 /

Interpreting within the healthcare services

A patient who does not speak Icelandic is entitled by law to the services of an interpreter regarding health, proposed treatment and other possible measures.

If you will need an interpreter, you should say this when you make an appointment with a doctor, at a health clinic or a hospital.

The institution in question (the hospital or clinic) will decide whether it will pay for the interpreter's services.

Health care clinics and general practitioners (doctors)

There are health care clinics all over the country and in all neighbourhoods in the capital area. These provide all general health care services, and people **usually go there first** because of illnesses or other health related problems.

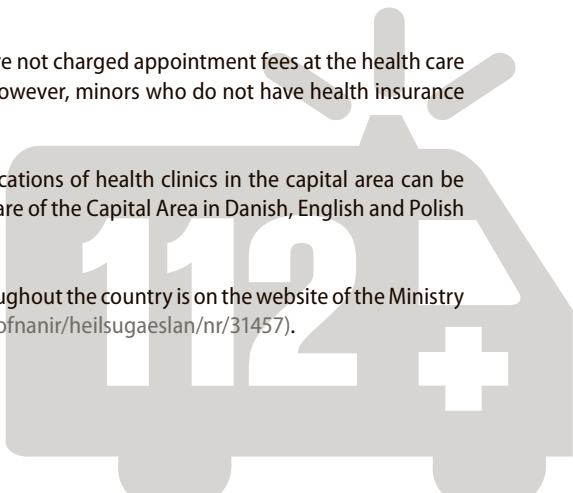
You may go to any health clinic you choose, but it is recommended that you go to the one closest to your home.

In addition to general medical services, the clinics provide maternity care, infant and child health care, school health care and home nursing.

Minors (children and adolescents under 18) are not charged appointment fees at the health care clinics or fees for house calls from doctors. However, minors who do not have health insurance must pay the full fee.

Information on health care issues and the locations of health clinics in the capital area can be found on the website of the Primary Health Care of the Capital Area in Danish, English and Polish (www.heilsugaeslan.is).

Information on locations of health clinics throughout the country is on the website of the Ministry of Welfare (www.velferdarraduneyti.is/hbr/stofnanir/heilsugaeslan/nr/31457).

LÆKNISÞJÓNUSTA UTAN OPNUNARTÍMA HEILSUGÆSLUSTÖÐVA

Utan opnunartíma heilsugæslustöðva eru ávallt heilsugæslulæknar á vakt við allar heilsugæslustöðvar á landsbyggðinni. Ef þörf er á lækniþjónustu utan opnunartíma heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu, það er um kvöld, nætur eða helgar, sinnir Læknavaktin þessari þjónustu að Smáratorgi 1, 201 Kópavogi, eða í síma **1770**.

Lækniþjónusta utan opnunartíma er dýrari.

Tannlæknaþjónusta

Tannlæknaþjónusta á Íslandi er veitt á einkareknum tannlæknastofum. Það er á ábyrgð foreldra að fara með börnin sín í reglulegt eftirlit til tannlæknis.

/ 32 /

Sjúkratryggingar Íslands endurgreiða hluta kostnaðar fyrir börn, ellilífeyrisþega og örorkulífeyrisþega. Þriggja ára, sex ára og tólf ára börn eiga rétt á eftirliti og forvörnum hjá tannlækni einu sinni á ári, sér að kostnaðarlausu.

Tannlæknafélag Íslands er með heimasíðu þar sem finna má tannlækna eftir landsvæðum (www.tannsi.is/tannlaeknar).

Neyðarþjónusta tannlækna á höfuðborgarsvæðinu er opin um helgar og á stofutíma á virkum dögum. Hægt er að hafa samband í síma **575 0505**. Upplýsingar um tannlækni á vakt eru á heimasíðu Tannlæknafélags Íslands (www.tannsi.is/neydarvakt-tfi). Ef neyðartilfelli kemur upp um kvöld eða að nóttu til er sjúklingum bent á að snúa sér til bráðamóttöku sjúkrahúsanna.

Lyf

Í apótekum eru seld lyf ásamt smávöru sem yfirleitt tengjast heilsu á einhvern hátt. Þar er bæði hægt að kaupa verkjalyf sem ekki eru lyfseðilsskyld og þangað er hægt að fara með lyfseðil frá lækni til þess að fá lyfseðilsskyld lyf afhent.

Listi yfir lyfjaverslanir og apótek er að finna á vefsíðu Fjölmeningarseturs (www.mcc.is/heilsa/apotek).

Landlæknisembættið hefur eftirlit með allri heilbrigðisþjónustu á Íslandi. Hjá embættinu er hægt að fá upplýsingar um heilbrigðisþjónustu og þangað er hægt að leita vilji fólk kvarta yfir þjónustu heilbrigðiskerfisins (www.landlaeknir.is).

MEDICAL SERVICES OUTSIDE THE REGULAR OPENING HOURS OF THE HEALTH CARE CLINICS

Outside regular opening hours of the health care clinics, there are always health care doctors on call at all rural clinics. If you need medical services outside the opening hours of the health care clinics in the capital area, i.e. during evenings, nights and weekends, services are provided from Læknavaktin at Smáratorg 1, 201 Kópavogur, or in tel. **1770**.

Medical services outside regular opening hours are more expensive.

Dental services

Dental services in Iceland are provided at private dental clinics. It is the responsibility of parents to take their children for a regular check-up with a dentist.

Icelandic Health Insurance reimburses part of the cost for children, pensioners and disability pensioners. Children aged three, six and twelve are entitled to monitoring and preventative treatment from a dentist once a year, free of charge.

The Icelandic Dental Association has a website where you can find dentists by region (www.tannsi.is/tannlaeknar).

The dental emergency service in the capital area is open during weekends and during business hours on weekdays. It can be reached at tel. **575 0505**. Information on the dentist on call is available on the Icelandic Dental Association's website (www.tannsi.is/neydarvakt-tfi). In case of an emergency during evenings or nights patients are advised to go to the emergency ward of the hospitals.

Medicine

Pharmacies sell medicines and small goods which are usually related to health in some way. You can buy pain killers that do not require a prescription, and take a prescription from a doctor to receive prescription medicine.

A list of medicine outlets and pharmacies can be found on the Multicultural and information Centre's website (www.mcc.is/heilsa/apotek).

The Medical Director of Health office monitors all health services in Iceland. At his office you can obtain information on the health services and make complaints regarding the services of the health care system (www.landlaeknir.is).

HÚSNÆÐI

Að leigja húsnæði

Íbúðir til leigu eru oftast auglýstar í dagblöðum. Fólki í húsnæðisleit, sem býr utan höfuðborgarsvæðisins, er ráðlagt að leita upplýsinga á skrifstofu síns sveitarfélags.

Húsaleigusamningur

Mikilvægt er að gera skriflegan [húsaleigusamning](#)⁷ við leigusala þegar íbúð er tekin á leigu. Það þarf að kynna sér vel skilmála samningsins, svo sem reglur um tryggingu, uppsagnarfrest og fleira.

/ 34 /

Eyðublöð fyrir húsaleigusamning á íslensku, ensku, spænsku og pólsku er hægt að nálgast á vefsíðu velferðarráðuneytisins (www.velferdarraduneyti.is/malaflokkar/husnaedismal/eydublod) og Fjölmenningsseturs (www.mcc.is). Húsaleigusamninga er einnig hægt að nálgast á skrifstofum sveitarfélaga og hjá Íbúðalánasjóði (www.ils.is).

Húsaleigubætur sveitarfélaga

Ef þú átt lögheimili á Íslandi getur þú sótt um [húsaleigubætur](#)⁸ hjá félagsþjónustu sveitarfélaga. Hvort húsaleigubætur fáiast greiddar og fjárhæð þeirra fer eftir leigufjárhæð, tekjum og fjölskyldustærð viðkomandi.

Áður en hægt er að sækja um húsaleigubætur verður að vera búíð að [þinglýsa](#)⁹ leigusamningi hjá sýslumanni sem gildir í að minnsta kosti sex mánuði.

Upplýsingar um húsaleigubætur má fá hjá félagsþjónustu sveitarfélaganna og hjá velferðarráðuneytinu. Ef búíð er á gistiheimili, í atvinnuhúsnæði eða herbergi fást húsaleigubætur ekki greiddar.

Upplýsingar og reiknivél fyrir húsaleigubætur eru á vef velferðarráðuneytisins (www.velferdarraduneyti.is/malaflokkar/husnaedismal/husaleigubatur/reikniforrit).

Rafmagn, heitt vatn, sími og Netið

Þegar flutt er inn í íbúð er mikilvægt að láta lesa af mælum vegna rafmagns og hita svo leigjandi/kaupandi greiði einungis fyrir sína notkun.

Skrifstofur sveitarfélaga geta gefið upplýsingar um fyrirtæki sem selja rafmagn og heitt vatn í sveitarfélaginu.

Nokkur símafyrirtæki eru starfrækt á Íslandi og bjóða þau upp á mismunandi verð og þjónustu fyrir síma og nettengingu. Best er að leita beint til símafyrirtækjanna til að fá upplýsingar um þá þjónustu og það verð sem þau bjóða.

⁷ Húsaleigusamningur er samningur sem leigjandi gerir við leigusala um leigufjárhæð og fleira

⁸ Húsaleigubætur eru styrkur sem fólk getur fengið frá sveitarfélagi eftir ákveðnum reglum til að greiða hluta af húsaleigu fyrir húsnæðið sem það býr í.

⁹ Þinglýsing samninga miðar að því að skrá þá opinberlega til þess að tryggja og vernda réttindi þeirra sem samningana varða.

HOUSING

To rent housing

Apartments (flats) for rent are usually advertised in newspapers. People looking for housing, who live outside the capital area, are advised to seek information at the offices of their municipality (local authority).

Rent agreements (leases)

It is important to make a rental agreement in writing (lease)⁷ with the landlord when renting an apartment. You must make sure that you understand everything about the terms of the agreement, such as rules on insurance, notice and other issues.

Forms for rent agreements (leases) in Icelandic, English, Spanish and Polish can be found on the websites of the Ministry of Welfare (www.velferdarraduneyti.is) and the Multicultural and information Centre (www.mcc.is). Rent agreements (leases) can also be obtained from the offices of municipalities and the Housing Financing Fund (www.ils.is).

Municipality rent benefits

If you have legal domicile in Iceland, you can apply for rent benefit⁸ from the local (municipal) social services. Whether you will be granted rent benefit, and the amount involved, will depend on the amount of the rent, and also your income and family size.

Before you can apply for rent benefit, you must register⁹ a rent agreement (lease), valid for a minimum duration of six months, with the district commissioner.

Information on rent benefit can be obtained from the municipality social services and the Ministry of Welfare. If you live in a hostel, commercial housing or an individual room, you cannot receive rent benefits.

Information and a calculator for rent benefit are on the website of the Ministry of Welfare (www.velferdarraduneyti.is/malaflokkar/husnaedismal/husaleigubaetur/reikniforrit).

Electricity, hot water, telephone and internet

When moving into an apartment it is important to have the meters for heat and electricity read so that you will pay only for what you use. Municipality offices can provide information on companies that sell and provide electricity and water in the municipality.

Several telephone companies operate in Iceland and they offer different prices and services for telephones and internet connection. It is best to go directly to the telephone companies to get information on the services and prices they have to offer.

⁷ A rent agreement, or lease, is an agreement which a tenant makes with a landlord on the amount of rent and other issues.

⁸ Rent benefit is a grant that people can receive from their local authority (municipality) according to certain rules to pay part of the rent for the housing they live in.

⁹ Registration of agreements aims at registering agreements publicly to guarantee and protect the rights of the parties to the agreements.

ÞJÓNUSTA SVEITARFÉLAGA

Sveitarfélög bjóða upp á ýmiss konar þjónustu. Öll sveitarfélög eiga samkvæmt lögum að bjóða upp á grunnþjónustu á ákveðnum sviðum.

Sveitarfélög reka leikskóla og grunnskóla og bera ábyrgð á félagsþjónustu. Félagsþjónusta getur meðal annars falist í fjárhagsaðstoð og aðstoð vegna húsnæðismála. Sveitarfélög bera jafnframt ábyrgð á barnavernd.

Réttur til félagsþjónustu, sem á að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi íbúa, er byggður á því að viðkomandi eigi lögheimili í sveitarfélaginu sem sótt er um aðstoð hjá.

Vegna skilyrða í lögum um útlendinga, þar sem fram kemur að framfærsla útlendinga skuli vera trygg, þá getur fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi haft áhrif á rétt til skráningar lögheimilis og umsókn um ríkisborgararétt. Önnur aðstoð frá sveitarfélagi, svo sem vegna fjölskylduerfiðleika, vegna barna og ungmenna, skilnaðar eða heimilisofbeldis, hefur ekki áhrif.

Húsaleigubætur hafa hvorki áhrif á lögheimilisskráningu né umsókn um ríkisborgararétt.

Ef þörf er á þjónustu sveitarfélags er hægt að panta viðtal á skrifstofu sveitarfélagsins. Sum sveitarfélög bjóða upp á túlkun við slíkar aðstæður. Leikskólar og grunnskólar eiga að leitast við að veita foreldrum aðstoð túlks vegna samskipta þeirra við skóla barna sinna.

Þegar þú flytur til Íslands og skráir lögheimili þitt í ákveðnu sveitarfélagi þá sækir þú um þjónustu þar. Þú getur til dæmis sótt um húsaleigubætur, þjónustu dagforeldra og um leikskólaláss, skráð börn í grunnskóla, fengið upplýsingar um fyrirtæki sem selja hita og rafmagn, um sorpflokkun, tómstundir, íslenskukennslu og margt fleira.

SERVICES PROVIDED BY THE LOCAL AUTHORITIES (MUNICIPALITIES)

The local authorities (or municipalities – for example the City of Reykjavík) offer various types of services. All local authorities are obliged by law to offer basic services in certain fields.

The local authorities run pre-schools (kindergartens) and junior (compulsory) schools (for children up to the age of 16), and are responsible for social services. Social services include, for example, financial assistance and support for housing. The local authorities are also responsible for child protection.

Social services are intended to ensure financial and social security of the people in the local community. To qualify for these services, the person in question must be legally domiciled in the local government area where assistance is applied for.

Due to requirements in the Foreign Nationals Act, which states that the foreign nationals must be capable of supporting themselves, receiving financial assistance from a local authority (municipality) may affect the right to register your legal domicile and apply for citizenship. Receiving other assistance from a municipality, such as due to family difficulties, for children and adolescents, divorce or domestic violence, does not have any effect.

The fact that you receive rent benefit has no effect either on the registration of legal domicile or on application for citizenship.

If you need services from your local authority, you can ask for an appointment at the office. Some local authorities offer the services of an interpreter (someone who speaks your language) for this purpose. Pre-schools (kindergartens) and junior (compulsory level) schools are to seek ways to provide parents with the assistance of an interpreter in their dealings with their children's schools.

When you move to Iceland and register your legal domicile in a specific municipality, you apply for services there. For example, you can apply for rent benefit, services of day parents and a place for your child in a pre-school (kindergarten); you can also register your children in junior (compulsory-level) school. The local authority (municipality) will also provide you with information on companies that sell hot water and electricity, on sorting waste, leisure activities, Icelandic teaching and many other things.

/ 37 /

SKÓLAKERFIÐ

Samkvæmt lögum hafa allir jafnan rétti til náms án tillits til kyns, fjárhags, búsetu, trúar, fötlnar og menningarlegs eða félagslegs uppruna.

Dagforeldrar

Dagforeldrar annast gæslu barna í heimahúsum. Starfstími er virka daga og er dvalartími barna mismunandi, en aldrei lengri en níu klukkustundir í senn.

Flest börn í gæslu hjá dagforeldrum eru á aldrinum eins til þriggja ára, þó geta yngri eða eldri börn verið í gæslu hjá dagforeldrum.

Dagforeldrar eru sjálfstætt starfandi og ákvarða yfirleitt sína gjaldskrá sjálfir en borga þarf fyrir dvöl hjá dagforeldri.

Sveitarfélög niðurgreiða hluta kostnaðar ef dagforeldrið er með leyfi frá sveitarfélaginu til að starfa sem dagforeldri.

Hægt er að fá upplýsingar um dagforeldra á skrifstofum sveitarfélaga.

Leikskóli

Leikskólar eru fyrir börn frá tólf mánaða aldri til sex ára aldurs en það er mismunandi eftir leikskólum og sveitarfélögum hve gömul börnin eru þegar þau fá pláss.

Foreldrum er frjálst að ákveða hvort börn fari í leikskóla eða ekki. Langflest börn á Íslandi ganga í leikskóla. Litið er á leikskólann sem fyrsta skólastigið og leikskólagöngu sem mikilvægan undirbúning að grunnskólagöngu.

Sveitarfélög niðurgreiða kostnað vegna leikskóla en foreldrar borga hluta kostnaðar sjálfir.

Sótt er um leikskólavist hjá viðkomandi sveitarfélagi.

Stundum er bið eftir pláss í leikskóla og er því fólk ráðlagt að sækja um pláss svo fljótt sem kostur er, jafnvel áður en barnið er nógu gamalt til að fá pláss.

Grunnskóli

Grunnskólanám er skylda. Grunnskóli er fyrir börn á aldrinum 6–16 ára og er miðað við fæðingarár barnsins. Nám í grunnskóla er ókeypis.

Mismunandi er eftir sveitarfélögum hvar hægt er að skrá börn í skóla. Hægt er að fá upplýsingar um það hjá þjónustumiðstöðvum í Reykjavík eða á skrifstofu viðkomandi sveitarfélags (www.reykjavik.is, www.samband.is, www.mcc.is/sveitarfelagid).

Í mörgum sveitarfélögum geta börn farið á frístundaheimili eða í heilsdagsskóla eftir að hefðbundnum skóladegi lýkur. Greiða þarf fyrir slíka þjónustu.

THE SCHOOL SYSTEM

According to the law everyone has the same right to education, regardless of gender, financial status, residence, religion, disability and cultural or social origins.

Day parents

Day parents provide care of children in private homes. Their working hours are weekdays only, and the duration of stay for children varies, but is never longer than nine hours at a time.

Most children in care with day parents are from one to three years old, but younger or older children may also be placed with day parents.

The service of day parents must be paid for. Day parents are private operators and usually decide their own rates.

The local authorities pay part of the cost if the day parent is licensed to operate by the authority.

Information on day parents is available from the offices of the local authorities (municipalities).

Pre-schools (kindergartens)

Pre-schools, or kindergartens, are for children aged from twelve months to six years. At what age children are able to go to kindergarten varies from place to place.

Parents are free to decide whether children go to pre-school or not. The vast majority of children in Iceland go to pre-schools. They are considered as the first level of the school system, and attending pre-school is seen as an important preparation for junior school.

Municipalities subsidise the cost having children attend pre-schools, but parents pay part of the cost themselves.

A place at preschool is applied for with relevant municipality.

Sometimes there is a waiting period for a preschool place, therefore people are advised to apply for a place as soon as possible, even before the child is old enough to get a place.

Junior (compulsory) school

Junior school attendance is compulsory (all children must attend, by law). The compulsory level of school is for children aged from 6 to 16. Compulsory school education is free of charge.

Information on where to register your children for school is available from the social service centres in Reykjavík or at the your local municipal offices (www.reykjavik.is, www.samband.is, www.mcc.is/sveitarfelagid).

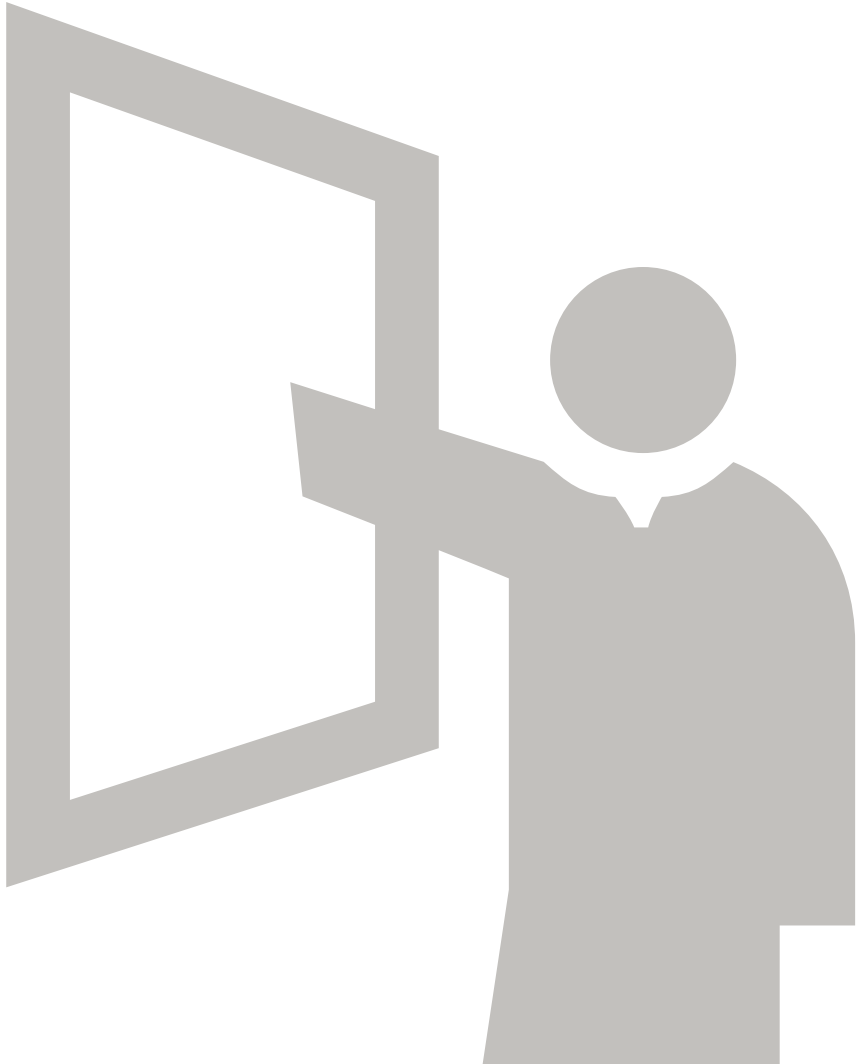
In many areas, children can attend after-school centres or an all-day school after the ordinary school day ends. Such services must be paid for.

Móðurmálskennsla

Margar rannsóknir hafa sýnt fram á mikilvægi þess að foreldrar tali móðurmál sitt við börnin sín. Sums staðar er boðið upp á móðurmálskennslu fyrir börn, ýmist af sveitarfélaginu eða í samstarfi foreldra.

Öll bókasöfn á Íslandi eru í samstarfi sín á milli við að bjóða upp á bækur fyrir börn á ýmsum tungumálum.

/ 40 /

Mother-tongue teaching

Several studies have shown the importance of parents speaking their mother tongue (their own language) with their children. In some places mother-tongue language teaching is offered for children, either by the municipality or by cooperation among parents.

All libraries in Iceland are expected to share their resources so as to offer books for children in various languages.

FRAMHALDSNÁM

Framhaldsskóli

Allir sem hafa lokið grunnskóla á Íslandi, eða sambærilegu námi erlendis, geta stundað nám í framhaldsskóla.

Nám í framhaldsskóla er ekki skylda.

Borga þarf innritunargjöld í framhaldsskóla á Íslandi en þau eru mismunandi eftir skólum.

Nánari upplýsingar um framhaldsskóla er hægt að finna á vef menntamálaráðuneytisins (www.menntamalaraduneyti.is/stofnanir) og í upplýsingabæklingnum „Nám að loknum grunnskóla“ sem nálgast má á vef Fjölmenningsseturs (www.mcc.is).

Háskóli

Nemendur sem hefja nám í háskóla þurfa að hafa lokið stúdentsprófi eða sambærilegu námi.

Sjö skólar bjóða upp á menntun til háskólagráðu. Greiða þarf innritunargjald í Háskóla Íslands, Háskólann á Akureyri, Landbúnaðarháskóla Íslands og Háskólann á Hólum. Borga þarf skólagjöld í aðra skóla.

Nánari upplýsingar um háskóla eru á vef menntamálaráðuneytisins (www.menntamalaraduneyti.is/stofnanir).

Bókasöfn

Bókasöfn eru öllum opin. Á bókasöfnum er hægt að nálgast bækur á íslensku og öðrum tungumálum, alfræðiorðabækur, orðabækur og önnur uppflettirit. Flest bókasöfn bjóða upp á netaðgang.

ÍSLENSKUKENNSLA FULLORÐINNA

Margar stofnanir og fyrirtæki bjóða upp á íslenskukennslu fyrir útlendinga. Kostnaður við að skrá sig á námskeið getur verið mismunandi og stundum eru þau ókeypis. Sum stéttarfélag veita styrki til íslenskunáms. Hægt er að afla sér upplýsinga hjá viðkomandi stéttarfélagi.

Upplýsingar um íslenskunámskeið og námskeiðshaldara er hægt að nálgast á vef Fjölmenningsseturs (www.mcc.is).

HIGHER EDUCATION

Upper secondary school

Everyone who has finished compulsory school (up to the age of 16) in Iceland, or comparable education abroad, can go to upper secondary school.

Upper secondary school education is not obligatory.

Registration fees must be paid in upper secondary schools in Iceland. These differ from school to school.

Further information on upper secondary schools can be found on the Ministry of Education's website (www.menntamalaraduneyti.is/stofnanir) and in the information pamphlet "*Upper Secondary Education in Iceland*" which can be found on the Multicultural and Information Centre's website (www.mcc.is).

/ 43 /

University

Students who wish to start studying at a university must have completed senior school and passed the matriculation exam or comparable education.

There are seven university-level institutions in Iceland that offer education towards a university degree. At the University of Iceland, University of Akureyri, the Agricultural College of Iceland and the University at Hólar you pay only a registration fee.; at the others, you must pay a tuition fee (for your teaching) as well.

Further information on universities can be found on the website of the Ministry of Education (www.menntamalaraduneyti.is/stofnanir).

Libraries

Libraries are open to all. In libraries you can find books in Icelandic and other languages, encyclopaedias, dictionaries and other reference books. Most libraries offer internet access too.

ICELANDIC LESSONS FOR ADULTS

Many institutions and companies offer Icelandic lessons for foreigners. The cost of registering for courses can vary and sometimes they are free of charge. Some trade unions give grants for Icelandic studies. You can get information about this from your union.

Information on Icelandic courses and course operators can be found on the Multicultural and Information Centre's website (www.mcc.is).

ISBN: 978-9979-799-26-9

Publisher: The Immigration Council

Chief Editors: Multicultural Centre,
Ari Klængur Jónsson and Elsa Arnardóttir
Ministry of Welfare, Linda Ros Alfreðsdóttir

Design: Gunnar R Kristinsson / Ímyndunarafl Ltd.

Printing: Ísafold printing

Útgefandi: Innflytjendaráð

Umsjón: Fjölmenningssetur,
Ari Klængur Jónsson og Elsa Arnardóttir,
velferðarráðuneyti, Linda Rós Alfreðsdóttir

Hönnun og umbrot: GRK / Ímyndunarafl ehf.

Prentun: Ísafoldarprentsmiðja